

# ПОЛСКАТА ДЕВОЙКА

Превод от руски: Дона Минчева, 1981

[chitanka.info](http://chitanka.info)

*Било ли е, или не — не знам —  
птичка весела го пее,  
радост в сърцата ни лее.*

Имало едно време един заможен човек. Той имал три дъщери и само един син. Когато дошло време на стареца да умира, той извикал сина си и му рекъл:

— Сине мой, съдбата ми помогна да спечеля това богатство. Аз и сам се трудих, и другите карах да работят, така ви и отгледах. Свърши се моят живот на този свят, сега умирам и те моля да омъжиш трите си сестри. Годеници не им търси — който пръв ги поиска, на него ги дай.

— Не се грижи, татко — отвърнал синът, — ти живей, а сестрите си аз се нагърбвам да настаня.

Умрял заможният човек и синът му го погребал тъй, както му е редът. Минало се време. Седял веднъж момъкът пред къщи, гледа — никакъв човек идва отдалеч. Приближавал се той, приближавал се, най-после се изправил пред него и рекъл:

— Дай ми за жена най-голямата си сестра!

Спомнил си синът последната воля на баща си и отвърнал:

— Добре, човече, ще ти я дам, но поне си кажи името. Кой си, откъде си, какъв занаят имаш? Та нали някога все ще дойда при тебе — или от враг застрашен, или просто от приятелство. Може да си крадец или разбойник. Ще ти дам сестра си, а виж, че ти я отведеш и я продадеш в робство.

— Не съм дошъл да разговарям с теб — рекъл гостът — и няма да открия името си. Ако щеш, дай ми сестра си, ако не, сбогом! — и тръгнал да си върви.

Синът си помислил: „Какво да правя, не съм крив аз, такава е волята на баща ми“. Извел той най-голямата си сестра и я дал на чужденеца.

Изтекло още време. Дошъл друг човек и рекъл:

— Дай ми за жена средната си сестра!

Синът и него попитал:

— Кой си ти, човече, откъде идваш и къде отиваш, с какво се препитаваш? Та нали трябва на гости да ти дойда или от враг защита

да поискам, или в нещастие утеша при теб да потърся? Сестра ми е моя плът и кръв, кажи ми, кой ще захвърли така сестра си или брат си?

— Нито името си ще открия, нито откъде съм и какъв съм ще взема да ти разправям. Ако щеш, дай ми сестра си, ако не — отивам си и толкоз! — отговорил гостът.

Какво да стори братът? Дал му средната си сестра; утешавало го само това, че изпълнява волята на баща си.

Минало се, колкото се минало, явил се трети човек и пак така поискал за жена най-малката сестра. Братът и на него казал същото, разпитал го, както първия и втория, но и този странник отговорил като тях.

Що да стори братът? Дал и най-малката си сестра и останал сам.

Разтъжил се момъкът: „И баща си загубих, и сестрите си пръснах кой знае къде.“ Влязъл той в тъмница, затворил се там, седи и не знае ни кога е ден, ни кога е нощ. Седи вътре и скърби.

Чул за това царят. Развикал съветниците си и им заповядал:

— Намерете човек, който да изведе на бял свят този момък, и ще го наградя богато.

Намерили една бабичка.

— Аз ще го изведа на бял свят, дайте ми само двадесетина деца.

— Ако щеш, и сто! — казали на бабичката, дали ѝ децата и я изпратили.

Зачакали да видят какво ще стане. А бабичката повела децата, дала им в ръцете топка, завела ги на покрива на тъмницата, където седял момъкът, им заръчала да играят до вечерта. Децата почнали весела игра, разтичали се насам-натам, зашумели, затропали. Търпял, търпял момъкът вътре в тъмницата, не можал повече да издържи, изтичал горе и се спуснал да хване децата. Видели го царските стражи, грабнали го и го завели при царя. Дарят освободил момъка и го попитал:

— Какво те накара да се затвориш в тъмница?

— Имах баща, погребах го — отговорил момъкът. — Имах три сестри и тях изгубих, дадох ги на хора, на които не знам ни името, ни рода, ни къде живеят, ни с какво се препитават.

— А по чия воля си постъпил така? — попитал царят.

— По волята на баща си. Той ми заповяда да ги дам без много приказки на първия, който ги иска.

— Щом волята на баща ти е била такава, напразно се измъчваш. Ако не е бил с ум и разум надарен, баща ти нямаше да спечели такова богатство. Не се отчайвай, ще дойде време — ще видиш и сестрите, и зетъзовете си, имай кураж, не скърби!

Направил го царят началник на войските си и го турил да седне до себе си. Веднъж войската излязла на лов. По едно време що да видят — лети в полето от тревичка на тревичка една девойка; ту на едно цвете кацне, ту на друго. Тя била толкова красива, така лека и прекрасна, че ни наяве, ни насын можеш да видиш такава хубавица. Заобиколили я всички, помъчили се да я уловят, но тя хвръквала, прелетяvalа над главите им, отлитала по-далеч, кацвала и отново почвала да си играе в сред цветята.

Цялата войска се спуснala да я гони, и началникът заедно с всички, но могат ли да я стигнат? Подхвръкне тя, отлети, кацне по-далеч и се смее.

Иzmорили се конете, изпадали, само конят на началника се държал още. Препускал момъкът след девойката, пришпорвал коня си — паднал и той. Прелетяла над тях хубавицата и изчезнала. Погледнал момъкът наоколо — ни девойка, ни войска, ни познати места, ни село, ни къща, ни човек. Седнал и заплакал.

Приближила се до него Полската девойка, кацнала върху едно цвете и рекла:

— Не те ли е срам — седиш и плачеш! Ти мъж ли си, или не? Стани, огледай се наоколо, светът е голям, какво си седнал със скръстени ръце да плачеш като жена?

Скочил момъкът, изтрил сълзите си, озърнал се наоколо — една къщурка се белеела надалеч. Тръгнал към нея. Вървял, вървял, стигнал най-после. Гледа — пред него дом като царски палат. Край него лъкатуши поточе, а от поточето по сребърно чучурче тече вода. Поседнал момъкът край брега на поточето да си почине. Бил изморен и гладен. От дома излязла една прислужница, приближила се до поточето с кана в ръце. Помолил я момъкът да му даде да пие вода от каната. Прислужницата изпълнила молбата му. Напил се момъкът и изпуснал в каната един от пръстените си. Взела прислужницата каната, напълнила я с вода и я занесла на господарката си. Тя изпила водата и от каната паднал пръстенът. Погледнала жената пръстена извикала:

— Кой ти даде този пръстен?

— Никой не ми го е давал. Там до поточето седи един момък, помоли ме да му дам да пие вода — може той да го е пуснал в каната, друг не може да бъде — отвърнала прислужницата.

Изпратили тозчас за момъка. Дошъл той и що да види — най-голямата му сестра! Прегърнали се и се целунали двамата.

Сестрата взела да разпитва брат си как е попаднал при нея.

Разказал ѝ той каква девойка видял в полето.

— Смая ме красотата ѝ, спуснах се след нея, но тя скача колкото плугов впряг на дължина, гоних я, гоних я, погубих коня си, но не я настигнах. Останах сам в полето и едва намерих твоя дом, иначе щях да стана храна на гарваните.

— Жал ми е за тебе, братко — рекла сестра му, — не е лесна работа да хванеш Полската девойка. Ако беше лесно, щях ли да му потрябвам аз на твоя зет — той за нея искал да се ожени, не за мене! А на нея ѝ е писано; щом някой я хване, тя веднага да умре.

Скрила сестрата брат си — страхувала се, че нейният мъж, Орелът, може да му напакости. Вечерта Орелът си дошъл и жената му казала:

— Дошъл е на гости брат ми, нали няма да се разсърдиш?

— Да се разсърдя ли? Радвам се, че дочеках такъв гост. Извики го по-скоро!

Излязъл братът, прегърнали се и се разцелували. Двамата се разприказвали и Орелът попитал:

— Какво те води при нас?

Момъкът разказал всичко от игла до конец.

— Не ми се сърди, братко — рекъл зетят, — но ако можех да хвана Полската девойка, защо ми беше сестра ти? Не е лесна тази работа. А ти си дори по-слаб от мене, къде ще я стигнеш! Най-добре остави я, не тъжи, ще ти намерим друга жена, а нея забрави!

— Не — отвърнал момъкът, — ще умра, но няма да се откажа от нея! А тебе, зетко, ще помоля, не се скъпи, дай ми кон!

— За кон не бери грижа — рекъл зетят, — пасищата са пълни с табуни мои коне, вземи си, който искаш, но все пак послушай ме, откажи се от Полската девойка!

— Няма да се откажа, по-добре да умра, докато я гоня! — отговорил братът.

— Тогава аз ще ти дам такъв кон, който скача надлъж колкото един плугов впряг.

Спомнил си момъкът, че и Полската девойка скача надлъж колкото едни плугов впряг и се зарадвал. Взел коня, метнал се отгоре му, сбогувал се със стопаните и полетял да догонва Полската девойка.

След малко я видял. Полетяла пред него девойката, полетял след нея и той. Неговият кон скачал надлъж колкото един плугов впряг, а девойката — колкото два. Момъкът изостанал.

Но изглежда, че Полската девойка харесала момъка, защото, щом се отдалечавала много от него, кацвала на тревата, пиела сок от цветята вместо вода, ядяла тичинков прашец вместо хляб и го чакала. А щом се приближавал момъкът, подхвръквала и пак литвала напред, той пришпорвал коня си и летял след нея. Паднал конят, останал момъкът сам-самичък в полето, седнал и заплакал от мъка. Приближила се девойката, кацнала недалеч от него и извикала:

— Ти калпак ли носиш, или не? Какво си се разплакал, не те ли е срам? Сигурно не си мъж, а жена — умееш само да плачеш. Стани, огледай се наоколо, иди погледни тук-таме, свят широк, може и да намериш отнякъде помощ!

Скочил момъкът, изтрил сълзите си, огледал се наоколо и наистина видял в далечината една къща. Тръгнал към нея. Там живеела средната му сестра, която била омъжена за Пашкунджи. Отишъл братът и разказал на сестра си всичко. Тя му рекла:

— Остави тази работа, не е за теб! И твоят зет не е по-малък юнак от тебе, и той дълго се мъчил да я улови, но нея никой смъртен не може да я настигне.

Вечерта Пашкунджи се върнал в къщи. Разказал момъкът и на него мъката си. Не го окуражил зет му:

— Ако беше така лесно да се хване Полската девойка, щях ли да се оженя за сестра ти? Остави я, не се погубвай напразно!

— Ти по-добре ми дай кон! — помолил му се момъкът.

Дал му Пашкунджи такъв кон, който скача надлъж колкото два плугови впряга. Сбогувал се момъкът със сестра си и зетя си, метнал се на коня и препуснал.

Лети девойката, носи се на три плугови впряга надлъж, а конят на момъка можел само на два. Изостанал момъкът, паднал под него и

този кон. Останал сам-самичък момъкът в широкото поле — ни жива душа, ни жилище наоколо!

Натъжил се, седнал и заплакал. Плакал, колкото плакал, гледа — приближила се Полската девойка до него, кацнала на една тревичка, сложила крак върху крак и се смее. После сърдито му извикала:

— Я стани, ако си мъж! Ако ли пък не си, не си достоен и да живееш!

Скочил момъкът, изтрил сълзите, огледал се наоколо и видял в далечината къща. Тръгнал към нея. Приближил се, а пред къщата — поточе. Седнал край поточето и зачакал няма ли да дойде някой с каня и да му даде да се напие. Дошло едно момиче с каня в ръце и я подложило под златното чучурче да си налее вода. Момъкът ѝ поискал да пие. Подало му момичето каната, той пил, изпуснал пръстена си в каната и я върнал на момичето. Занесло момичето вода на господарката си, тя пила, а отвътре се търкулнала пръстенът.

— Откъде си взела този пръстен?

— От никъде не съм го взела, но един момък край поточето ми поиска каната да пие вода, може той да го е пуснал.

— Върви и тозчас ми го доведи — рекла жената.

Момъкът дошъл. А жената била най-малката му сестра. Прегърнали се двамата и се целунали.

Попитала го сестрата какво го е довело тук. Той ѝ разказал всичко.

— Жал ми е за тебе, братко — рекла тя, — ако беше така лесно да се улови Полската девойка, щях ли да му притрябвам на твоя зет? Той щеше да се ожени за нея, а не за мен. Нея никой няма да улови, иначе тя веднага ще умре.

Сестрата скрила брат си.

Дошъл си вечерта змеят — мъжът ѝ — и я попитал:

— Никой ли не е идвал тук?

Жената отговорила:

— Никой.

После добавила:

— Ако беше дошъл брат ми, какво щеше да направиш?

— Нищо нямаше да направя, щях да го прегърна и да го целуна.

Тогава сестрата извикала брат си. Двамата се разцелували.

— Какво те води насам? — попитал го змеят. — Какъв вятър те е довял?

Разказал му момъкът всичко, излял му мъката и болката си.

— Ех, жал ми е за тебе! Защо си се захванал за такова нещо? Ако можеше така лесно да се улови девойката, аз нямаше да се оженя за твоята сестра, а за нея. Най-добре остави я и се върни в къщи.

— Не — отвърнал момъкът, — късно е вече да се каже: остави я! Аз няма да се откажа от нея, дори и да зная, че ще загина, щом изляза оттук. Ако ми желаеш доброто, зетко, дай ми кон, за да препусна тозчас след нея!

— Това е най-лесната работа — рекъл зетят, — вземи, ако щеш, и двадесет, ако щеш, и тридесет коня, но още веднъж ти казвам — напразно ще я гониш!

Не, та не! Взел братът кон, който скача надлъж колкото три плугови впряга, сбогувал се със сестра си и зет си и полетял след Полската девойка. Препускал, колкото препускал, стигнал в чужда, непозната страна. Скочи конят му три плугови впряга надлъж, а девойката — четири. Строполил се под него и третият му кон! Седнал момъкът и заплакал — ни жива душа наоколо, ни човешко жилище. А зетъвете му останали далеч, не могат да му помогнат. Никого вече си нямал, нямало при кого да отиде, изгубил момъкът всяка надежда. Приближила се до него Полската девойка, кацнала наблизо, сложила крак върху крак и извикала:

— Е, ти пак плачеш, дори от мен не се срамуваш! Че какъв мъж си ти! Пет пари не струва мъжеството ти! Я стани и се огледай наоколо, каквото видиш — било зло, било добро, всичко в своя полза обърни!

Засрамил се момъкът, скочил на крака и тръгнал. Вървял, колкото вървял, гледа — трима души се борят, бият се, ще се избият помежду си, а няма кой да ги разтърве, жив човек няма наоколо. Приближил се момъкът и попитал:

— Защо се биете бе, хора, какво има да делите?

— Имаме един килим — обадил се най-старият. — Седнеш ли на него и кажеш ли: „Хайде, килимче!“, ще те пренесе, където пожелаеш. Имаме и един гребен. Каквато и стръмна скала да ти се изпречи, кажеш ли: „Хайде, гребенче!“, на скалата в миг ще се изправи стълба, и то такава, че като вървиш по нея, все едно, че в полето се разхождаш.

Имаме и едно точило. Потопиш ли го в морето с думите: „Хайде, точилце!“, колкото и голямо да е морето, до дъно ще го изпие и пресуши. Ето на, този килим, този гребен и това точило делим и не можем да ги поделим, затова се сбихме. Не ще ли ни помогнеш в делбата?

— Добре — рекъл момъкът, — ще ви помогна в делбата. Ще пусна ей тези три стрели — първият, който донесе стрела, ще вземе килима, вторият — гребена, а третият — точилото.

Зарадвали се мъжете: това се казва справедлива делба.

Пуснал момъкът стрелите зад девет планини в десета. Хукнали след тях тримата, изгубили се от очите му. Седнал той на килимчето, взел гребена и точилото, викнал: „Хайде, килимче!“, и литнал по-бързо от вятъра. Полетял да догони своята Полска девойка. Летяла тя, бързала, но почнало вече да я настига килимчето. Прелетели над поля и ливади, стигнали до високи скали.

Подхвръкнала нагоре Полската девойка, преминала над скалите.

„Хайде, гребенче!“ — рекъл момъкът и в същия миг на скалите се изправила стълба, равна като поле. Преминало килимчето по стълбата и момъкът отново взел да настига девойката. Долетели до голямо море. Хвърлила се девойката в морето и полетяла напред. „Хайде, точилце!“ — рекъл момъкът и потопил точилото в морето. Още в същия миг морето пресъхнало. Полетял по сухото морско дъно момъкът и вече съвсем настигнал девойката, уловил я дори за наметалото, но тя се изпълзнала и се скрила в бащиния си дом; само наметалото ѝ останало в ръцете на момъка.

Влязла вътре Полската девойка и се спуснала към баща си.

— Какво ти е, дъще, от кого бягаш? — попитал баща ѝ.

Тя му разказала всичко — как я преследвал един момък, как я гонил до самия праг и не можал да я улови, но ѝ смъкнал наметалото.

Излязъл навън баща ѝ, прегърнал момъка, целувал го и му рекъл:  
— Какъвто зет очаквах, такъв намерих!

Поканили момъка в дома и го приели с големи почести.

А на Полската девойка било писано: щом някой я улови, тя веднага да умре, но ако се окаже такъв юнак, че да я гони чак до прага на дома ѝ, да се омъжи за него. Оженил се момъкът за Полската девойка, завел я в своята страна. Момъкът и Полската девойка и до ден днешен живеят и хората често виждат как тя прелита от цвят на цвят.

*Мор там, пир тук,  
триците там, брашното тук.  
Еласа, меласа,  
носех каната мен,  
на разказвача, на слушателя —  
щастие значи — на вас и на мен!*

# ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.